

व्रीहिकाञ्चन पु० व्रीहिषु काञ्चनं तद्रूपमस्त्यस्य अच् ।
ममूरे त्रिका० । [पानि] जुपभेदे राजनि० ।

व्रीहिपर्णी स्त्री व्रीहीषामिव पश्यान्वस्थाः स्त्रीषु । (शाब-
व्रीहिभेद पु० इत० । १धान्यभेदे (चिना) अमरः । २धा-
न्यविशेषे च । [पुरोडाशे] अन्यत्र वित्वा० अच् ।

व्रीहिमय पु० व्रीहेर्विकारः पुरोडाशः मयट् । व्रीहिविकारे
व्रीहिराजिका पु० व्रीहिषु राजिकाकारे अस्त्यस्याः अच् ।
कङ्कधान्ये (काङ्को) भेदि० ।

व्रीहिश्रेष्ठ पु० व्रीहिषु श्रेष्ठः । शाबिधान्ये राजनि० ।

व्रीह्यगार न० इत० । धान्यस्यापनस्याने कुष्ठे त्रिका० ।

व्रीह्यादि पु० विकाराद्यर्थे इतिट्प्रत्ययनिमित्ते पा० ग० सू०
उक्ते शब्दगणे च "व्रीहिभायां याकां शिखा माका
मेखला केका व्यटका पताका चर्मन् कर्मन् वर्मन् दंष्ट्रा
संघा वड्घा कुमारो नौ वीणा वलाका जवखद
नौकुमारो (वीणोन्नय)" "नौकुमार्यौरिकावौ गणे द्विधा
पाठः" सि० को० । "अत इतिट् नौ व्रीह्यादिभ्यश्च" पा० व्रीही
व्रीहिकः । "न च सर्वेभ्यो व्रीह्यादिभ्य इतिट् नाविष्येते
किं तर्हि शिखाभाकासंघादिभ्य इतिः यवखदादिभ्यः
ठन् । अन्त्येभ्य उभयम्" सि० को० ।

वृद्ध संवरणे सक० संकाते मज्जने च अक० चु० कुटा० ।

वर० सेट् । वृद्धति अद्गुङोत् ।

व्रूस वषे वा चु० उभ० पक्षे भ्वा० पर० सक० सट् । व्रूस-
यति ते व्रूसति । [सेलादौ] ।

व्रीह्ये त्रि० व्रीहीषां भवनं चेत्यम् ठक् । व्रीहिभवनयोग्ये

व्री गतो इतो च क्रादादि० पा० प० सक० अनिट् । (वि)व्री-
णाति सवृषोत् ।

परिशिष्टम् ।

वज्र पु० वामभेदप्रसिद्धे यज्ञभेदे सि० को० ।
त्रिजया स्त्री शब्दादिषु साहस्र साहभेदे
विजयाभिनन्दन पु० कबियुगीयशककर्तृ नृपभेदे शकशब्दे
दृश्यम् ।

इति श्रीतारायतर्कवाचस्पतिभट्टाचार्य
संकलिते वाचस्पत्याभिधाने वका-
रादिशब्दार्थसङ्कलनम् ।

श

शकारः जगद्वर्णभेदः । अस्योच्चारणस्थानं ताडु । तस्यो-
च्चारणे आभ्यन्तरप्रयत्नः विवृतम् । बाह्यप्रयत्ना विचार-
नासाधोमा महाप्राणश्च । अस्य ध्येयस्वरूपम् "श-
कारं परमेशानि ! शृणु वर्णं शुचिस्मिते ! । रक्तवर्ण-
प्रभाकारं स्वयं परमब्रह्मणो । पशुवर्गप्रदं देवि !
शकारं ब्रह्मविष्णुम् । पशुदेवसयं वर्णं पशुप्राणात्मकं
प्रिये । रजःसप्ततमोयुक्तं त्रिविन्दुसहितं सदा । त्रि-
शक्तिसहितं वर्धमानादितत्त्वसंयुतम्" काशधेतुतन्त्रम् ।
अस्य वाचकशब्दा योगिनीतन्त्रोक्ता यथा "शः स-
व्यश्च कामरूपो कामरूपो महासतिः । शौच्यनामा
कुमारोऽस्ति श्रीकण्ठो हनवेतवः । हनयः शयनं शान्ता
सुभगा विष्णु चिह्निनी । मृत्युर्देवो महाबल्योर्महेश्वरः
शुभकोचिनी । बाहुर्हंभो विषदत्तां हृदनकोऽद्भुतः
जनः । वासोदः पुण्डरीकाक्षः कान्तिः कल्याणवा-
चकः" । मातृकान्यासेऽस्य हृदादिदक्षकरे न्यास्यता ।
काव्यादौ प्रथमप्रयोगे सुखं फलम् । "शः सुखं पस्तु-
खेदम्" इ० च० टी० । [यट्टर० ।

श न० शी-ड । १मङ्गले त्रिका० । २महादेवे, ३शस्त्रे च पु०

शंयु त्रि० शमस्त्यस्य शम्+युच् । शुभान्विते त्रिका० ।

शंव त्रि० शमस्त्यस्य शम्+व । १शुभयुक्ते त्रिका० । २सूचका-
पकोष्ठे ३ वज्रे च पु० धरणिः ।

शंवर न० शंढषोति शम्+ट्-अच् । जले अमरः ।

शंसा स्त्री शन्स-अ । १वाक्ये । २वाङ्मयायां भेदि० ।
३प्रशंसायाश्च शब्दर० । [१कथिते ३सुते च ।

शंसित त्रि० शन्स-क्त । १निश्चिते हृत्वा० । २हृषिते ।

शंस्य त्रि० शन्स-ग्यत् । १हिंस्ये २स्तुत्ये श्वाच्ये च ।

शक तासे अक० संशये सक० भ्वा० णा० सेट् इदित् । शङ्कते
अशङ्कित ।

शक जमायां सक० दि० उभ० सेट् । शक्यति ते अशःकोत्-

प्रशकोत् अशकित "शक्योऽस्य मनु भवता विनेतम्" रघुः ।

शक सामर्थ्ये स्त्री० प० अक० इदित् सेट् । शक्नोति अश-
कत्-अश्याचीत् । पुमादिस्त्रिके तेन अशकदित्येव ।

शक पु० शक-अच् । १जातिभेदे स च ब्राह्मणजिवः । १८०७५

दृश्यम् । २देशभेदे खराज्यावधिवत् खराजप्रपत्तके ३नृप-
भेदे ४तदीये वत्सरे च । कबियुगे शककर्तृषु षट्सु
युधिष्ठिरः विक्रमादित्यः शाबिवाहनचेति त्रयोगता